

Változatok Itáliára

Meglepetésnek és ajándéknak szántuk ezt az Itália-számot kedves olvasóinknak. Vigaszul és kárpótlásul a zűrzavaros és tüntetéses 2006-ért. Ebben az évben vált nyilvánvalóvá, hogy nemcsak idehaza, de a szomszédságunkban is megtorpant a kilencvenes években elképzelt-remélt gyors átmenet.

A lap összeállításakor úgy döntöttünk, hogy hagyjuk most a helyzetelemzéseket, történelmi visszapillantásokat. Lesz arra alkalom a következő évben. Inkább meginvitáljuk olvasóinkat Olaszországba. Jöjjenek velünk jókedvért, napfényért, a bor ízéért, a tenger sósságáért, Róma köveiért, Bologna egyetemeiért, a félig olasz, félig közép-európai Triesztért. S talán azért a világlátásért, életszemléletért, amely az olaszokat jellemzi. Mellékesen mondom, 1990 óta Olaszország is átesett és átesik egy óriási átalakuláson. (Gondoljunk csak a „Tiszta kezek”-mozgalomra, és annak máig ható következményeire.)

Reméljük, összeállításunk mostani és a jövődöbeli olvasóinknak egyaránt tetszeni fog. Azoknak, akik egyszer majd kordokumentumként lapozgatják a 65. *Európai Utast*. Mert többidejű ez az *Európai Utas* is. Mint ahogyan Olaszország is többidejű. Jelenében mindenütt ott van a mélymúlt is.

Mostani összeállításunkba is betettünk néhányat a magyar–olasz kapcsolatokban immár klasszikusnak számító emlékezésekből is, de persze van benne friss szemű, újabb írás is. Ám sok az olyan, amely jól dokumentálja az 1990-ben kezdődő és máig tartó nagy átalakulást. Európa, Közép-Európa keleti és nyugati részének *összeépülését*. Dokumentáljuk Itália bennünket, magyarokat fogadó gesztusát is. Az olaszok az első percben kezet nyújtottak, hívtak bennünket, és jöttek hozzánk, ha hívtuk őket.

Ez az Itália-szám felmutatja a '90 óta eltelt időt, őrzi a találkozásokat, találkozásainkat. Sokszor jutottunk el Rómába, Triesztbe, Velencébe, de Nápolyba és Salernóba is, volt, amikor új kapcsolatokat építve, volt, amikor az elődök, például Márai Sándor nyomát keressük. Válogatás ez, amit itt kézbe kapnak. Lehetne más-milyen is, hiszen a folyóiratunkban megjelent írások közül kikerülhetne egy más, szintén hiteles olasz szám is. (Lehet, hogy könyv formájában erre is sor kerül.)

Most helyet adtunk a goriziaiaknak, akik évtizedekkel a nagy átalakulás előtt elkezdték építeni a közép-európai kapcsolatokat. A triesztieknek, akik kicsit közép-európaiak. Sokat köszönhetünk Renato Tubarónak, Claudio Magrisnak és a magyar származású Giorgio Pressburgernek, aki nemcsak a cividalei Mittelfest művészeti vezetőjeként, de a budapesti Olasz Kulturális Intézet igazgatójaként is építette az olasz–magyar kapcsolatokat. Emlékeznünk kell azokra, akik már nincsenek köztünk. Vásárhelyi Miklósról, aki Rómában, Triesztben, Civaléban egyaránt otthon volt. Szót értett nemcsak az olasz nagypolitika képviselőivel, de azokkal is, akik a vegyes lakosságú Friuliban friuli (furlanói) nyelvjárásban szóltak hozzá. Alapító munkatársunk, Vujicsics Sztoján Rómából küldte utolsó írásait, és Zsugán István is otthonosan járta és mutatta be Rómában Amerigo Tot vagy Fellini kedvenc helyeit.

Örülök, hogy mi is viszonzni tudtuk az olaszok támogatását, és elősegítettük, hogy Gorizia vagy Bolzano méltó helyen és rangosan bemutatkozzon Budapesten, akár csak a trieszti Revoltella Múzeum vagy a nápolyiak, salernóiak is, akik Márai Sándor emlékeit hozták el Budapestre. Sok-sok fiatal diákot is eljuttattunk Olaszországba, és fogadtunk is onnan olyan vendégeket, akik hívei és erősítői lettek a két kultúra kapcsolatának.

Folyóiratunk e közléssel egy sorozatot indít el. Az uniót most idehaza kezdik sokan nem kedvelni. Egy sajátos, „nagy testvérnek” látják, egy pénzkidó és pénznyelő automatának, uniformizáló rendszabálygyűjteménynek. (Minden csatlakozó ország átesik ezen a katzenjammeren, mi is át fogunk esni rajta.) Ebben a helyzetben viszont fontosnak tartjuk megmutatni azt, hogy az unió szabad országok, szuverén kultúrák önkéntes szerveződése. És az ebben a közösségben létező sokféle kultúrához bennünket, magyarokat is régi utak vezetnek. Elődeink által járt utak. Ezeket ismerve a jelenlegi kapcsolatok is gazdagabbak lesznek. Nagyon официális szavak ezek?

Fejezzük be inkább így: Jó utazást Itáliába, jó találkozásokat!

M. P.